

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АПК

Філоник Е.В.

Україна, Алчевськ, Донбаський державний технічний університет

В статті розглянуто стан агропромислової реформи, запропоновано вибір пріоритетної організаційної форми господарювання та особливості застосування бюджетування на підприємствах АПК.

На сьогоднішній день стан агропромислового комплексу України не є чинником стабільності в суспільстві, гарантом справжньої економічної незалежності. Діючий уряд намагається все більш рішуче реформувати сільське господарство, але як показує практика – ці намагання не досить ефективно відображаються на загальному економічному стані країни.

Однією з багатьох причин цього є те, що уряд не дотримувався послідовності у своїх діях, які спрямовувались на ринкові перетворення в регіонах.

Згідно законопроекту реформи АПК, господарські владні структури на місцях, які покликані практично проводити реформу, діяли в звичній для них командно - адміністративній системі. Таке становище не в змозі підвищити конструктивність реформи.

Причиною руйнування виробничого потенціалу агропромислових підприємств є сповільнення строків проведення реформи. В цей час невизначеності відбувалось безвідповідальне використання фондів та ресурсів підприємств.

Але все ж таки за роки аграрної реформи в Україні відбулися суттєві зміни. Тобто на сьогодні агропромисловий комплекс має різноманітні організаційно-правові форми господарювання (переважають приватні форми – приватні підприємства і фермерські господарства).

Багато науковців вважають, що для України особисті селянські господарства є перспективним та ефективним засобом вирішення проблеми зайнятості на селі. Але з огляду на досвід розвинених країн – продовольчу безпеку держави забезпечують не безліч дрібних та малих ферм, а підприємницький сектор, що складається з невеликої кількості найбільших і частково середніх господарств. При виборі пріоритетної організаційної форми господарювання на нашу думку слід врахувати зауваження кандидата економічних наук Мельника Л.Л.: «Офіційні статистичні дані в Україні використовують показник не товарної, а лише валової продукції сільського господарства. Виходячи з нього, можна стверджувати, що великий підприємницький сектор тут не займає пріоритетних позицій. Якщо навіть до нього умовно зарахувати всі сільгоспідприємства, то вони у

2003 р. виробили близько 24 % валової продукції сільського господарства. Саме відсутність великого підприємницького сектора є головною причиною того, що функціонуюча нині в ринкових принципах модель аграрної економіки України за продуктивністю й ефективністю поступається тій, на базі якої вона сформована, не кажучи вже про західні моделі» [2, с.173].

Уряд держави повинен прислухатися до науковців та робити відповідні висновки про подальший розвиток реформи. На нашу думку доречним є зауваження Довгалюк В.О. : «Для забезпечення стимулювання розвитку аграрного ринку в Україні пріоритетними мають стати такі напрями: створення і підтримка здорового конкурентного середовища на аграрному та продовольчому ринках; щорічне складання звітних і прогнозних балансів по видах продукції та застосування різних способів коригування попиту і пропозиції, їх оптимізації та збалансування, оптимальний контроль і аналіз поточного балансу надходжень та використання продукції, їх відповідності прогнозним параметрам і здійснення заходів щодо регулювання впливу на розбіжності й відхилення» [1, с. 351].

Ми вважаємо, що держава повинна реалізувати ці напрями не лише на загальнодержавному рівні, а й на рівні приватних підприємств які мають за мету не лише отримання прибутку, а також забезпечувати продовольчу безпеку України.

Якщо ми говоримо про приватні підприємництва, то необхідно додержуватися відповідних сучасних способів господарювання. Одним з таких провідних способів є впровадження бюджетування на підприємстві.

Бюджетування – це процес розробки, формування та планування майбутньої діяльності підприємства, який оформлюється у вигляді системи бюджетів. Багато науковців намагаються дати стисле та обґрунтоване поняття «бюджет». Але треба врахувати, що сучасне управління підприємством розглядає це поняття не на рівні держави. Поява цього поняття свідчить про зростаючу роль оперативного фінансового планування та управлінського обліку. Бюджет стає частиною системи управлінського контролю, оскільки фактичні результати діяльності порівнюють із плановими і вживають необхідних заходів.

Впровадження бюджетування на агропромислових підприємствах повинно підтримуватися державою, тому що цей процес може викликати деякі труднощі. По-перше, це великі витрати на розробку та пристосування системи бюджетування до окремих підприємств. По-друге, необхідно врахувати появу конфліктів між спеціалістами фінансових відділів. По-третє, необхідно науково обґрунтовано організувати планування та нормування статей відповідних бюджетів, а не намагатися отримати ще більше коштів

для успішної реалізації бюджетів. Бюджетування базується на забезпеченні єдиного порядку підготовки, аналізу і затвердження бюджетів.

Для створення системи ефективного бюджетного управління в умовах відсутності економічної стабільності необхідно:

- створити управлінський облік на підприємстві – це актуально сьогодні, тому що в Україні майже не існують підприємства, які використовують управлінський облік. Наявність системи управлінського обліку – це необхідна умова функціонування системи бюджетного управління;

- чітко формувати цілі, завдання та мету підприємства як у короткостроковому періоді, так і в довгостроковому;

- визначитися у необхідних параметрах, які розраховуються для аналізу відхилень від плану у системі бюджетів;

- своєчасно приймати управлінські рішення щодо регулювання цих відхилень, а також враховувати виникнення ризиків у процесі бюджетування та відповідної його оцінки.

Система бюджетування допоможе керівникам підприємств ефективно управляти як виробничим процесом, так і комерційним. Особливо це актуально в умовах дефіциту грошових коштів.

Перелік посилань

1. Довгалюк В.О. Формування ат розвиток сільськогосподарського ринку України // *Держава та регіони. Серія: Економіка і підприємництво.* – 2006. – №5. – С. 348-352.

2. Мельник Л.Л. Роль і місце агропромислових підприємств у сільському господарстві та перспективи їх розвитку // *Держава та регіони. Серія: Економіка і підприємництво.* – 2006. – №1. – С. 172-177.